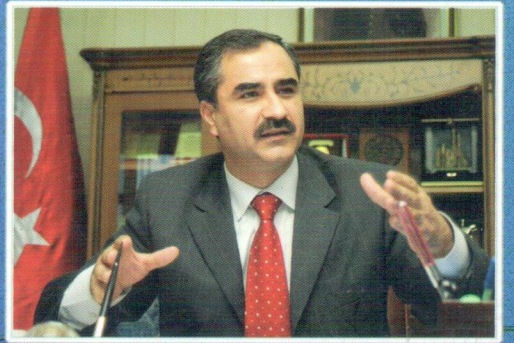
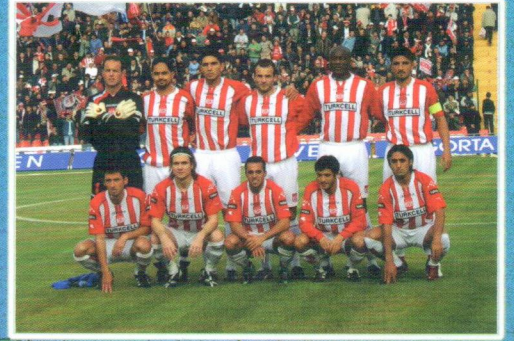
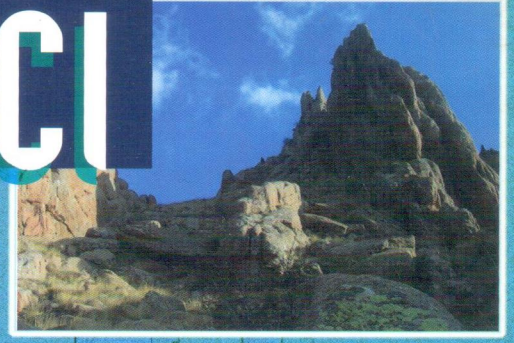

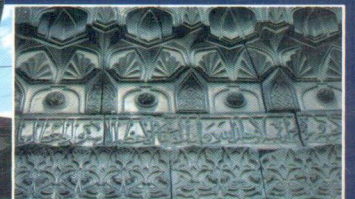
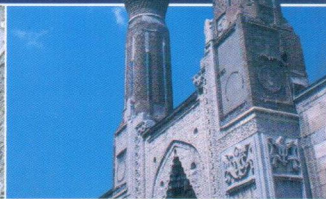
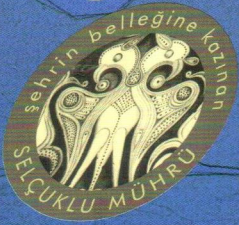
hayat ağacı

benim
"şehr-i sâni"m sivas

- çağ gazetesi
- ahi emir ahmed
- ak-su projesi
- kiş devlüğü
- kiş eğlencesi:
tel helvası
- âşık sefil selimî

şehrin kimliğine kazınan
selçuklu
mührü

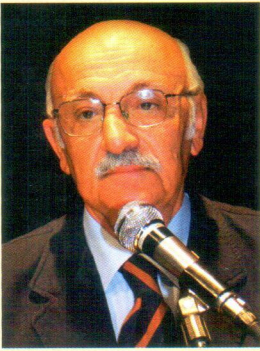

Düşleri zengin bir Sivas

Değerli dostumun bıraktığı son cümleden konuşmama başlamak istiyorum. Evet, kentli olmak zordur. Kentli olmak sorumluluktur. Kentli olmak beraber yaşamak, “yaşamın bütün boyutlarında dalgalanmak” demektir. Kentli olmak, büyüklüklerde buluşmanın yolunu açmaktır. Ama her kentte kentli olmanın farklılığı vardır. Bir kent, kolay başkent olmaz. Bir kentin başkent olması için, ülkenin “aklının toplandığı” yer olması gerekir. Bir kentin başkent olması için, tek boyutlu yaşamdan çıkararak ülkesine umudu, inancı, büyüklüğü aşılması gerekir. Bir kenti anlamlı kılan çok neden vardır. Bir kentin aranır olması için, o kentin insanının yalnız bulunduğu kentin sorumluluğunu değil, ülkesinin ve geleceğinin sorumluluğunu da taşıması gerekir.

İşte, Sivas’ı Sivas yapan belki de budur. Sivas’ı çok yakmışlar, çok yıkmışlar belki nedeni budur. Bir yeri boşuna yakmazlar, bir yeri boşuna yıkmazlar. Bir yeri birikimli olduğu için yakarlar, aranır olduğu için yıkarlar. Sivas çok yakılmış çok yıkılmış, çünkü “herkesin gözünün olduğu” bir kenttir. Üzerinde gözün olduğu kent demek, dikkatli yaşamak zorunda olan kent demektir. O yüzden, ne zaman Sivas’a gelsem, karışık duygular içinde geliyorum. Ben düşündüğünü yüzümde ve karşısındakinin yüzünde görmek isteyen bir kimliğim. Başını önüne eğip, ne konuştuğumu ve ne söylediğimi tam anlamadan bakanların olduğu yerde zorlanıyorum. Sivas’ta tarihin her döneminde, kendisine ve bulunduğu ulusa, “dik bakan bir halk” yaşamış olduğu için Sivas Sivas’tır. Bu cümlem çok önemlidir. Ben söylediğim için değil, içini dolduranlar Sivaslılar olduğu içindir.

Birbirimizin yüzüne bakarken Sivas’ın gücünü, özlü özelliklerini karşımızdakine aktarmak ve “dünden daha farklı şeyler söylemek” zorundayız. Çünkü bu kadar birikim ve bu kadar kimlik bize çok şey söylemeyi, çok şey bilmeyi, çok şeyi bütün olarak görebilmeyi, yani “geniş açıdan

METİN SÖZEN*

*ÇEKÜL VAKFI BAŞKANI

"bakabilmeyi" zorunlu kılar. Sorularımız çok net olmalıdır Sivas'ta. Çünkü Sivas'ta, binlerce kesişen değer vardır. Kenarda kalmış kentler başkadır, her yerin gelip yuvalandığı ve kesştiği kent başkadır. Kenarda kalmış kentte; insanlar doğarlar, yerler, içerler, yaşarlar... Büyük dalgalanmalar yoktur. Kesişen kentlerde, yumak olan kentlerde, sürekli üretmek zorunda kalan kentlerde ise, çuk diiri durmak gerekir. Çünkü orada "geldiğin gibi girmeyeceksin", "doğduğun gibi ölmeyeceksin" diyen bir tavır vardır.

Sivas'ta, "Selçuklu Dönemi Sempozyumu" yaparken bir sürü soruyu beraber sormak zorundayız. Selçuklu Sempozyumu yapılırken, Selçuklu nasıl bir dünya buldu Sivas'ta? diye sormak gerekir. Selçuklular hangi dünyayı getirdi? diye sormak gerekir. Biz bugün Selçukludan günümüze neyi geliştirdik ve neyi sorumlu kılmamız gerekir? diye sormak gerekir. Bu üç soruyu da aydınlık bir biçimde sormamız gerekir. Selçuklu buraya geldiği zaman sorunlu bir dünya buldu. Doğu Roma İmparatorluğu'nun çöküntü merkezi, taşrayı çekip çeviremediği, eli kolu bağlı bir küçücük alanda kaldığı, sınırlarına egemen olamadığı bir başkentti. İşte bu coğrafyadan Selçuklu yüzyıl içinde büyük bir uygarlık yarattı. "Uygarlık için yüzyıl bir gün demektir." Uygarlık bin demektir, binlerce demektir. Binlerce birikimin üst üsteliğini, ağırlığını taşıyarak, yenilikler ekleyerek "evrim yapmak" demektir. Bu açıdan bakılınca, Selçuklu buraya geldiği zaman, sorunlu kentler, merkezle taşra arasında ilişkinin koptuğu, herkesin kendi başına buyruk olduğu bir coğrafya buldu. Selçuklu burada dörtbaşı mâmur kentler bulmadı. Burada halk bitkindi, sıkıntı içindeydi. Gelen ile kendi arasındaki farkı görüp o farkın önemli olduğunu öğrendikten sonra, halk gelene bağlandı. Bu nedenle, tarihi, coğrafyayı, aklı, bulunduğu ortamın girdileri içinde yargılamak zorundayız.

Tarih; yalnız dünün dersini veren o işlevle donatılmış bir alan değildir. Tarih; yarının üstüne ne konacağını gösterendir, sürekliliktir, "aklın büyütülerek" yürütülmesidir. Bu açıdan bakılınca Sivas, sorumluluk taşıyan bir kent olmak zorundadır. Sorumluluğu baş tacı yapması gereken bir yerdedir. Buraya yeni kimlik getirenler, bir büyük imparatorluğun yönetim biçimini, sanatını ve kültürünü doruk noktasına ulaştırarak geldikleri için yüzyılda burayı, yeni kimliğe ve farklı bir yüze, farklı bir inanca ve "farklı bir birlikteliğe" ulaştırılabildiler. Siz göçersiniz, siz yarı göçersiniz demek, bizi anlamamak demektir. Türk toplumu, göçeriyle, yarı göçeriyle ve kentlisiyle, Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun varlığını ve aklını Anadolu'ya taşıdı. O yüzden bitkin Anadolu, yüzyıl içinde birbirine bağlanan konaklama yapıları, dinsel yapılar ve de en önemlisi nasıl yöneteceğinin yolunu açan

eğitim yapılarıyla, buraya dünyanın karanlığında "aydınlık bir Anadolu" armağan ettiler.

Siyasetçiler bugünlerde çok yanlış konuşmalar yapıyorlar. Söze, "Ortaçağ karanlığında" diye başlıyorlar. Kusura bakmasınlar, karanlık Avrupa'daydı. Kusura bakmasınlar, tarihi yeni öğrenmeye çalışıyorlar. Kusura bakmasınlar, tarih çabuk öğrenilmez; tarih akıl ister, belge ister, yöntem ister ve bulunduğu çağın içindeki değerleri yan yana koyarak bugünün aptallığını yarına taşımadan bakmak ister. Kusura bakmasınlar, siyasal ve ekonomik gelişme sınırlıdır, ama "uygarlık kalıcı ve kolay bırakılmaz" bir büyük değerdir. Şu anda Sivas'taki uygarlığın izlerinin sonuna kadar incelenmesi sorumluluğuyla bizler burada konuşuyoruz. Ayrıca bu nedenle, Büyük Selçuklu sultanlarının yarattığı imparatorluğa teşekkür borcumuz var. Çünkü onlar, bu topraklara, Doğu Roma İmparatorluğu'na yeni bir kimlikle gelerek, parçalanmış Anadolu'yu birbirine bağlayarak ve "yaşamın yüreğinin attığı" kentleri mâmur kılarak, farklı bir dünya yarattılar ve dünyanın karanlık ortaçağına bizim "aydınlık yüzümüzü" perçinlediler.

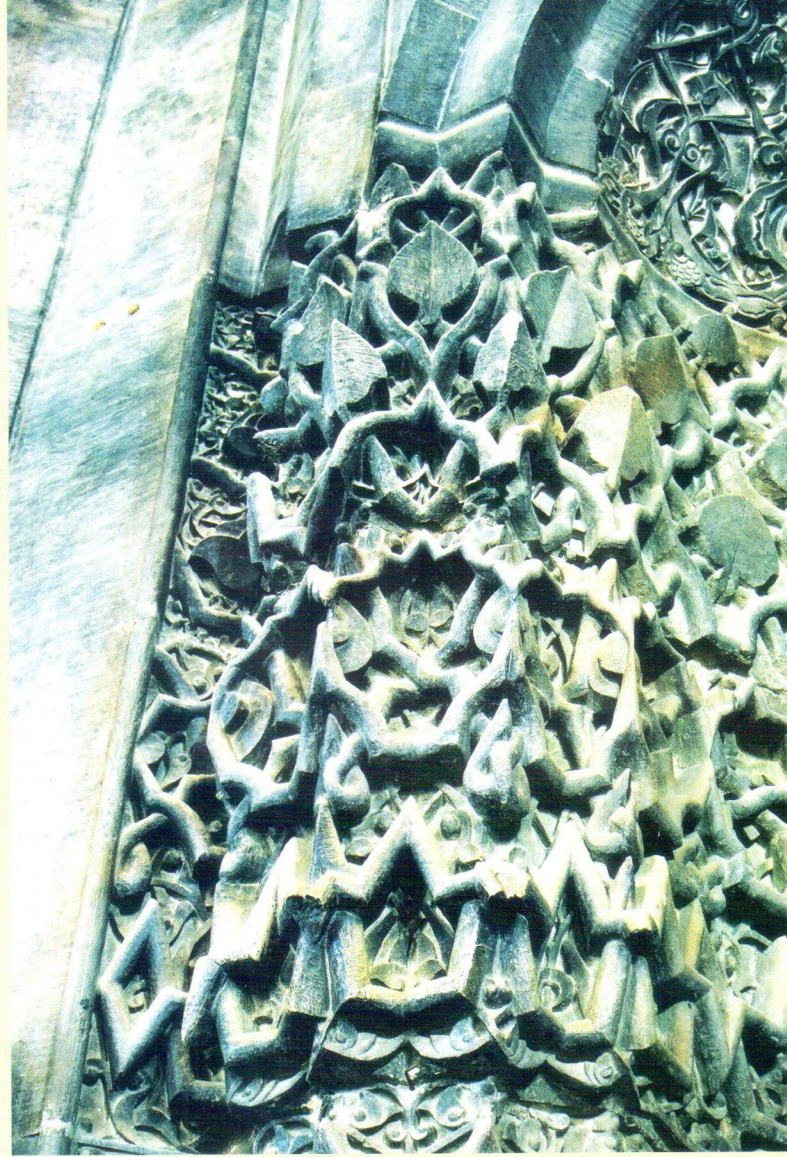

İster istemez devamlı düşünmek, devamlı kendimizi yenilemek, devamlı dünyaya farklı bakmak zorundayız. Birbirimizle olmaz şeyler için tatsız tartışmalar yapmamamız gerekir. Zaman, o zaman değil. Çünkü dönüp baktığımız zaman tarihe, doğru bakmak zorundayız... Ve kentleri doğru korumak zorundayız... Doğru büyütmek zorundayız... Doğru geliştirmek zorundayız... Gençlere doğru öğretmek zorundayız kenti... Kenti öğrenmeyen bir genç, tarihini öğrenemez. Kentin sokaklarını bilmeyen, kimliğini bilmeyen genç, yetişmemiş demektir. Okuma yazma öğrenmiş ama orada kalmış demektir. Üniversitede okusanız da bu gerçek değişmez. Ortaçağ tarihi bu nedenle bize, "önce eğitim" diyor. "Önce ben, yönetici kadroları düzeyli yetiştireceğim" diyor.

Eski kaynaklarda 13 medreseden söz ediliyor Sivas'ta. 13 eğitim yapısından söz ediyoruz, Bugün anıtsal yapıların dışındakiler, kentin değişmesi sırasında yağmalar ve yangınlar içinde yok olmuş. Her mahallede aşağı yukarı vakıflar eliyle üretilmiş bir eğitim kurumuna Sivas'ta rastlamak mümkünmüş.

O günkü eğitimin zenginliğini bilmek, bilimin zenginliğini ve o "zenginliğin kaynağını" iyice görmek demektir. Bu nedenle, Sivas'ta yapmak istediğimiz iş çok olmalıdır. Sivas sanki hiç çalışılmamış gibi bizler, yorulmadan baştan aşağı belgesiyle, bulgusuyla, ayakta kalmış küçük bir duvar parçasıyla Sivas'ı yeniden ele almalıyız. Artık Sivas'a farklı bakmalıyız...

Acaba bütün dünya üstümüze geldiği zaman, yoku var edebilmek için yola çıkanlar, niçin dinamik bir gelecek yaratmak için burada, Sivas'ta toplandılar? Niçin Mustafa Kemal ve arkadaşları, en uzun zamanı burada geçirdiler?

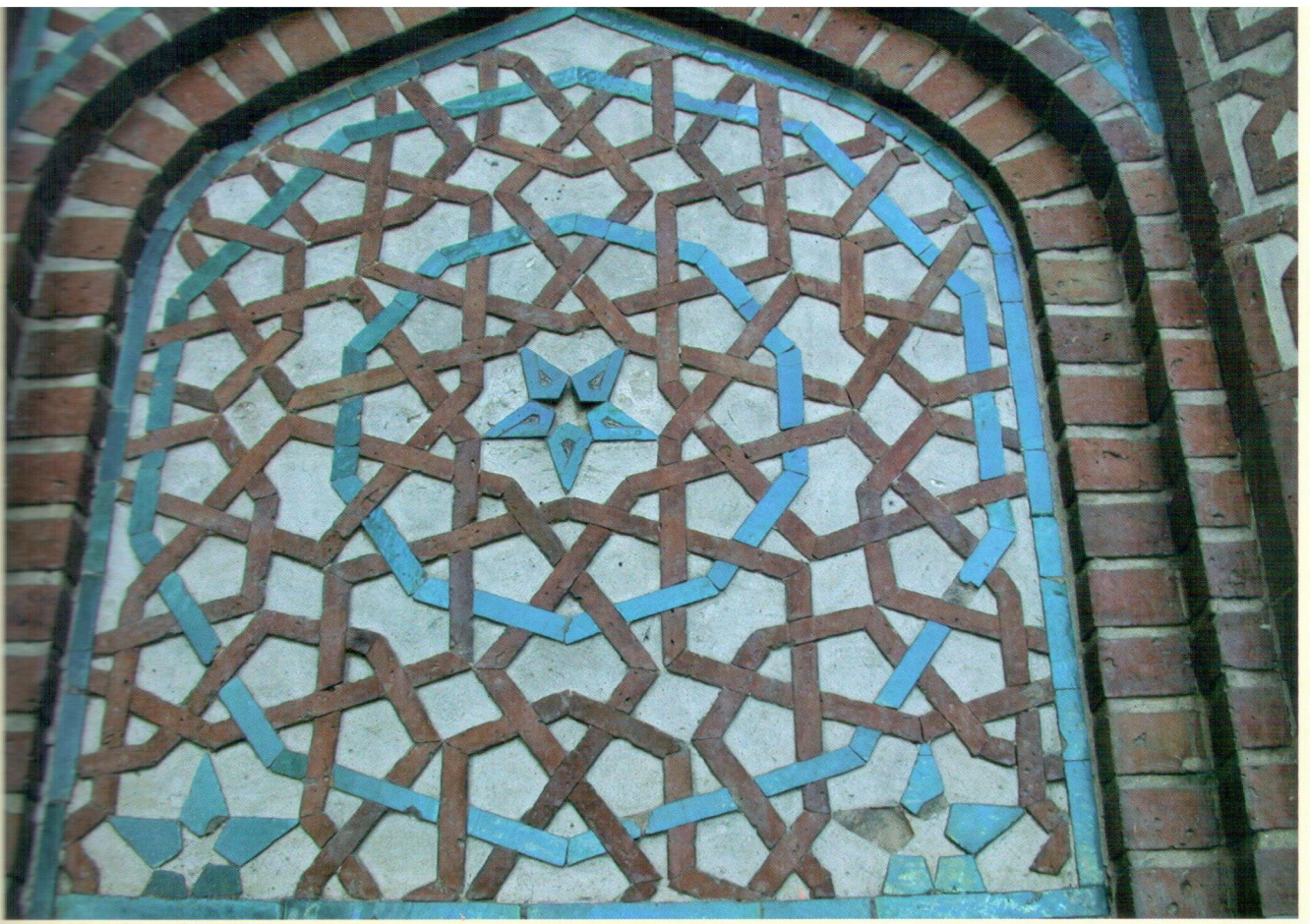

Bu soruları, yalnız 4 Eylül törenlerinde sormayacağız. "Çabuk unutuyoruz, unutan toplumların geleceği olamaz." Bu alanda çalışanlarımız, bunları gençlerimize aktarmadan gittikleri için, unutkanlığımızın bedeli de büyüyor. Konuşmalarımızdaki bilimsel veriler, verilerin tazeliği, yeniliği ve kente katkıları önemlidir. Ama bunun bugüne aktarılacak değerleri, ipuçları, sonuçları berrak anlatılmalıdır

ki yeni çalışacak arkadaşlarımız ve gençlerimiz onlardan yararlı başlıklar çıkarabilirler. Bilim biraz da budur. Herkesin anlayacağı bir alana doğrular göndermektir. Bilim, kendi sınırlarında ve üretilen odalarda kalmaz. O, "herkesin malı olduğu zaman bilim" olur. Yoksa sınırlı bir araştırmanın ötesine geçemez.

Bu nedenle, Sivas'ta Çifte Minareli Medrese'ye, Şifaiye'ye, Buruciye'ye ve Gök Medrese'ye, akıllı insanların ürettikleri büyük yapıtlar olarak bakınız. Bunların içinden dünyanın en önemli insanların çıktığını ve "karanlığı aydınlığa dönüştürdüğünü", sizin de onların torunları olarak sorumluluk taşıdığının bilinciyle onlara bakınız. Oradan bir taş düşüyorsa eğer, bu taş aklın, bilginin ve birikimin taşının düştüğü anlamına geldiğini, düşmede sizin de sorumluluğunuz olduğu bilinciyle o taşı yerine koymak gerektiğini, sizin de onun içinde eliniz olması gerektiğini, kendinize sormanız gerekiyor.

Kentler düştü mü, akıl da düşer. Kentler düştü mü, gelecek de düşer. Kentler düştü mü, bilgi ve bilim kenarda kalır. Burada, bu kentte çok yoruluyoruz, buraya herkesin borcu var. Bugün cumhuriyet Türkiye'sinin geldiği sıkıntılarının, o gün binlerce daha büyük sıkıntının içinde

olan insanların, bunları nasıl aştıklarını gördüğünüz zaman, Mustafa Kemal ve arkadaşlarına çok dikkatli bakmamız gerekiyor. "Önce kendimize, sonra dünyaya biraz dik durmayı öğretilim." Biz kendimiz dik durmuyorsak, birbirimize saygılı ve dikkatli bakmıyorsak, gözümüzü bir birimizden kaçıyorsak, dünyanın gözüne de bakamayız. Dünyanın gözünün ne amaçlarla bize döndüğünü, nasıl farklı baktığını da anlayamayız. "Kendini taşımayanlar dünyayı da taşıyamazlar." Bu açıdan Sivas'ta "Selçuklu Sempozyumu" demek, "aydınlanma çağının ışığını" görmek demektir. Buradan çıkacak sonuçların dünyaya yayılması demektir.

Kaçınılmaz olarak Ortaçağ'da Yunus'un, Mevlânâ'nın söylediklerinden daha hızlı "yeni şeyler" söylemek zorundayız. Onlar, 13. yüzyılın bunalımlı yıllarında Anadolu'ya ışık saçabiliyorlarsa, cumhuriyeti kuranlar da en dar günlerde cumhuriyeti kurmanın yollarını buradan geçirmişlerse ve bu kadar eğitim yapısının ve kültür yapısının olduğu bu kentte, bugün, "Sivas'ın Türkiye sorumluluğu vardır". Bu sorumluluğundan dolayı, Türkiye'ye farklı söylem geliştirmek ve onu Türkiye'nin diğer kentlerine taşımak zorundadır... Onlara, farklı boyutta geçmişlerini ve çekilen zorlukları unutturmamalıdır... Bugünün kolaycı toplumları olmanın bize yakışmayacağını söyleyecek bir tavır, Türkiye'de egemen kılmak zorundadır...

Bu düşüncelerle buradaki yöneticileri kutlamak istiyorum. Sivas'a 5 yıl sonra geldiğimizde, Sivas'ı Kızılırmak'la buluşmuş, öyle kendi başına akan bir su gibi değil, kentin insanların etrafında dolaştığı, nefes aldığı "bir kültür suyu" gibi göreceğiz. Şifahane'yi herkesin duvarına halı çaktığı, bir iki adamın satış merkezi olmaktan çok, aydınlık dünyanın "Selçuklu dünyasının büyük anıtı" olarak göreceğiz. Buruciye Medresesi'nin, gençlerin tartıştığı, "sanatın üretildiği mekân" haline geldiğini göreceğiz. Tarihi Hükümet Binası'nın kapısından girdiğiniz zaman, "devletin inceliklerini" göre göre valinin odasına ulaştığınızı göreceğiz. Böyle bir Sivas düşlemek istiyoruz. Ve çok özel olan Sivas Kalesi'nde, sarıp sarmalayan surlarda, birbirini izleyen medreselerde o zaman, Alaaddin Keykubatlar, İzzettin Keykavuslar adlarıyla beraber dolaşmaya başlarlar. Bunların düş olmadığını, gerçek olduğunu, bize sorumluluk yüklediğini ve "yarını kurmanız" için bundan başka büyük kaynağımız olmadığını, hiç unutmamamız gerekiyor. Kısaca, yeni bir söylemi egemen kılmamız gerekiyor.

O zaman Türkiye'ye söyleyecek sözümüz, o zaman dünyaya söyleyecek sözümüz olur... Hepinizi candan kutlarım.

Düşleriniz zengin bir Sivas olsun.

